

УДК 811.161.3

Марыя Уладзіміраўна Гульканд. філал. навук, дац., дац. каф. англійскай філалогіі
Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. С. Пушкіна**Maryia Hul**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of English Philology
of Brest State A. S. Pushkin University
e-mail: boxformail35@mail.ru**СЕМАНТЫЧНАЯ АДАПТАЦЫЯ ІНШАМОЎНЫХ СЛОЎ
(НА ПРЫКЛАДЗЕ АНГЛІЦЫЗМАЎ)**

*Разглядаюцца аспекты семантычнай адаптацыі англіцызмаў у сучаснай беларускай мове на прыкладзе запазычанняў, выбраных з медыятэкстаў на партале *zviazda.by* за 2015–2023 гг. Семантычная адаптацыя прызнаецца вырашальным этапам адаптацыі і разумеецца як падпарадкаванне семантычнай структуры іншамоўнай адзінкі новай лексіка-семантычнай сістэме. Вылучаны чатыры тыпы суадносін паміж прататыпам і запазычаным словам: звужэнне семантычнага аб'ёму; захаванне семантычнага аб'ёму; семантычныя зрухі; пашырэнне семантычнага аб'ёму. Акрамя таго, апісваюцца выпадкі запазычання некалькіх лексіка-семантычных варыянтаў полісемантычнага слова.*

Ключавыя словы: адаптацыя, англіцызм, архісэма, дыферэнцыйная сема, запазычанне.

Sematic Adaptation of Borrowed Words (on the Example of Anglicisms)

*The article examines aspects of the semantic adaptation of Anglicisms in the modern Belarusian language on the example of borrowings selected from media texts on the *zviazda.by* mediaportal during the period of 2015–2023. Semantic adaptation is recognized as a crucial stage of adaptation and is understood as modifying the semantic structure of a foreign language unit in order to fit a new lexical-semantic system. Four types of relationship between the prototype and the borrowed word are distinguished: semantic narrowing; preserving the semantic structure; semantic shifts; semantic broadening. In addition, cases of borrowing several lexical-semantic variants of a polysemantic word are described.*

Key words: adaptation, Anglicism, archiseme, distinctive seme, borrowing.

Уводзіны

Адаптацыя іншамоўных запазычанняў з'яўляецца комплексным працэсам і ўключае шэраг аспектаў, вырашальным з якіх лічыцца семантычны. Запазычанне пачынае выкарыстоўвацца ў мове-рэцыпіенце без тлумачэння, набывае самастойнае значэнне, называе рэаліі беларускай рэчаіснасці, уключаецца ў семантычную сістэму мовы шляхам набывання сінонімаў і родавідавых сувязей. Як лічыць С. В. Грынёў, для пранікнення іншамоўнага слова ў мову-рэцыпіент дастаткова фанетычнай апрацоўкі і графічнага афармлення, але для яго далейшага функцыянавання ў гэтай мове неабходна, каб гэце слова было ўключана

ў лексіка-семантычную сістэму мовы-прымальніцы [2, с. 121]. Аспекты лексіка-семантычнай адаптацыі ўключаюць семантычную, стылістычную асіміляцыю, набыццё рэгулярнай ужывальнасці ў маўленні, словаўтваральную асіміляцыю і набыццё камбінаторных магчымасцей [2, с. 121–122]. Семантычная адаптацыя прадугледжвае падпарадкаванне семантычнай структуры іншамоўнай адзінкі новай лексіка-семантычнай сістэме. Гэты працэс ахоплівае два асноўныя этапы: перыяд уваходжання і перыяд функцыянавання, а потым развіццё новых значэнняў, а таксама выкарыстанне запазычаных слоў у пераносных значэннях [1, с. 203].

Мэтай артыкула з'яўляецца выяўленне асаблівасцей семантычнай адаптацыі англіцызмаў у сучаснай беларускай мове. Для дасягнення пастаўленай мэты патрэбна вырашыць наступныя задачы:

1) вызначыць семантыку запазычанняў у беларускай мове;

Артыкул напісаны ў ходзе выканання НДР «Лінгвістычная бяспека ва ўмовах глабалізацыі: выклікі запазычання з іншых моў (на прыкладзе сучаснай беларускай мовы)» у межах гранту Беларускага рэспубліканскага фонду фундаментальных даследаванняў. № дзяржаўнай рэгістрацыі 20221040 ад 01.07.2022. Навуковы кіраўнік – М. У. Гуль.

2) выявіць семантычныя адрозненні беларускіх слоў і іх прататыпаў у англійскай мове;

3) выявіць тыпы семантычных суадносін даследаваных адзінак.

Матэрыялам для артыкула паслужылі іншамоўныя запазычанні з англійскай мовы, выбраныя з медыятэкстаў на партале zviazda.by за 2015–2023 гг.

Асноўная частка

Існуюць два пункты гледжання на працэс лексічнага запазычвання:

1) запазычваецца слова (у т. л. і полісемантычнае – як адзінства ўсіх значэнняў, якія ўваходзяць у яго структуру);

2) запазычваецца адзін з лексікасемантычных варыянтаў слова.

На карысць другога варыянта можна прывесці наступны аргумент: больш верагодна, што моўца пачынае ўжываць іншамоўнае слова ў пэўным кантэксце і ў пэўным значэнні; акрамя таго, моўца можа і не ведаць іншых значэнняў гэтага слова. Для параўнання семантычнага аб'ёму іншамоўнага слова і яго прататыпа ў мове-крыніцы выкарыстоўваецца кампанентны аналіз. Значэнні слоў разглядаюцца як структуры са складанай унутранай арганізацыяй; ставіцца задача апісання таго, што абазначаецца, у выглядзе структурных формул [3, с. 28]. Значэнне слова разумеецца як іерархічная структура, якая ўключае архісемы (агульныя семы радавога значэння), дыферэнцыйныя семы відавочнага значэння і патэнцыйныя семы, якія адлюстроўваюць пабочныя характарыстыкі прадмета [3, с. 28]. Сема вызначаецца як больш простае паняцце па структуры зместу, чым тое паняцце, у склад якога яна ўваходзіць [3, с. 29].

Як правіла, пры супастаўляльным аналізе семантычнай структуры прататыпа і запазычанняў даследчыкі вылучаюць чатыры тыпы суадносін: запазычаныя словы, якія пашыраюць свой семантычны аб'ём (часта разумеецца як развіццё семантычных дэрыватаў); запазычаныя словы, якія звужаюць свой семантычны аб'ём; словы, якія засвойваюцца без семантычных змяненняў; словы, для якіх характэрны семантычны зрух у мове-прымальніцы [4, с. 13–16]. Аналіз семантычнай структуры прататыпаў у англійскай мове і іх карэлятаў у беларускай

мове дазваляе выявіць наступныя тыпы суадносін:

1) звужэнне семантычнага аб'ёму, якое разглядаецца як змяншэнне колькасці аб'ектаў ці з'яў, якія называе гэтае слова;

2) семантычныя зрухі як змяненне ці мадыфікацыя сем, якія ўваходзяць у семантычную структуру запазычанага слова;

3) супадзенне семантычнага аб'ёму, г. зн. супадзенне архісем і дыферэнцыйных сем у прататыпе і запазычаным слове;

4) пашырэнне семантычнага аб'ёму – павелічэнне колькасці аб'ектаў ці з'яў, якія называе гэтае слова.

Дастаткова вялікую групу складаюць запазычаныя адзінкі, у якіх назіраецца скарачэнне ці звужэнне семантычнага аб'ёму ў параўнанні з іншамоўнымі прататыпамі. Так, у англійскай мове слова *identity* з'яўляецца полісемантычным: 1) 'the state of having unique identifying characteristics held by no other person or thing' (стан валодання ўнікальнымі характарыстыкамі, якія не ўласцівыя іншым людзям або рэчам); 2) 'the individual characteristics by which a person or thing is recognized' (індывідуальныя характарыстыкі, якія адрозніваюць асобу ці рэч) і інш. [7]. У беларускай мове «айдэнтэтыка» мае значэнне 'візуальны складнік брэнда; тое, што робіць брэнд распазнавальным': *Аднак ашуканцы ствараюць падраблены акаўнты брэндаў, выкарыстоўваючы лагатыпы, назвы і іншую айдэнтэтыку кампаній. Каб адрозніць падраблены рахунак ад сапраўднага, трэба звярнуць увагу на некалькі важных нюансаў* (Zviazda.by. 2021. 26 мая). *Цяпер у трэндзе спецыяльнасці, якія прыносяць прыбытак. І, так званыя прафесіі будучыні, у якіх спецыялісты ствараюць адытыўныя тэхналогіі, стратэгіі дыверсіфікацыі, айдэнтэтыку, робатаў і мноства іншых пакуль мала зразумелых нам рэчаў* (Zviazda.by. 2019. 19 красавіка). Такім чынам, падчас семантычнай адаптацыі ў параўнанні з прататыпам аб'ём значэння звужаецца: *identity* – 'індывідуальныя характарыстыкі' – 'адрозніваюць' – 'датычацца асобы ці рэчы'; *айдэнтэтыка* – 'візуальныя характарыстыкі' – 'адрозніваюць' – 'датычацца брэнда'.

Англійскае слова *upgrade* мае даволі шырокае значэнне: 'an improvement in or enhancement of the condition, status, etc. of a person or thing' (паляпшэнне або павы-

шэнне стану, статусу і г. д. асобы або рэчы) [7]. У «Слоўніку новых слоў беларускай мовы» «брэнд» падаецца як тэрмін інфарматыкі і вызначаецца як «удасканаленне праграмнага забеспячэння, абнаўленне, паляпшэнне якасці характарыстык камп'ютара або работы камп'ютарнай праграмы» [5, с. 45–46]. Такім чынам, у беларускай мове аб'ём значэння звязіўся да «паляпшэння якасці характарыстык камп'ютара або работы камп'ютарнай праграмы», у той час як у англійскай мове значэнне больш шырокае «паляпшэнне стану рэчы ці павышэнне статусу асобы».

У англійскай мове дзеяслоў *to ban* абазначае «to state officially that it must not be done, shown, or used» (афіцыйна заявіць, што гэта нельга рабіць, паказваць або выкарыстоўваць) [7]. У беларускай мове дзеяслоў «баниць» выкарыстоўваецца ў сферы камп'ютарных тэхналогій для абазначэння забароны карыстацца пэўным сэрвісам: *Крыўдзяцця: «Чаго гэта цябе не баняць?» Я кажу: «Таму што ў мяне мастацтва»* (Zviazda.by. 2022. 17 красавіка). *Адна дзяўчынка не паставіла нагу на носок падчас фатаграфавання... Сяброўкі спыняюць стасункі, у «Інстаграме» баняць, мадэльныя агенцтвы рвуць яшчэ не падпісаныя кантракты... З таго часу дзяўчаты баяцца не ставіць нагу на носок»* (Zviazda.by. 2018. 6 снежня). Такім чынам, аб'ём значэння дзеяслова звязіўся.

У англійскай мове *banking* разумеецца як 1. «the business activity of banks and similar institutions» (гаспадарчая дзейнасць банкаў і падобных устаноў). 2. «Any transaction with a bank involving one's checking account, savings account, etc.» (любая транзакцыя з банкам, звязаная з разліковым рахункам, ашчадным рахункам і г. д.) [7]. Пры семантычнай адаптацыі адбылося звужэнне значэння: «банкінг» мае на ўвазе толькі пэўныя банкаўскія аперацыі, менавіта прадстаўленне банкаўскіх паслуг з дапамогай камп'ютарных тэхналогій: *Не давайце трэцім асобам звесткі аб уліковым запісе ў інтэрнэт-банкінгу і мабільным банкінгу* (Zviazda.by. 2021. 21 кастрычніка). *Арышанец папрасіў сябра зайсці ў банкінг на яго мабільнай прыладзе і заблакіраваць яго карту. Апошні выканаў просьбу, аднак блакіраваць плацежны спродак не стаў, толькі*

зрабіў выгляд (Zviazda.by. 2022. 11 кастрычніка).

Падчас семантычнай адаптацыі можа адбывацца ўтварэнне новых паняццёвых кампанентаў у структуры запазычаных слоў. Гэтаму садзейнічаюць і памылковыя выпадкі ўжывання іншамовнага слова. Як вядома, кампаненты значэння з'яўляюцца адначасова і стабільнымі, і дынамічнымі. Некаторыя кампаненты значэння могуць змяняцца.

Англійскае слова *oversize* (прыметнік) мае значэнне «too big, or much bigger than usual» (занадта вялікі або значна большы, чым звычайна) [7]. У якасці назоўніка *oversize* мае два значэнні: 1) «a size larger than the usual or proper size» (памер большы, чым звычайны ці належны памер); 2) «something that is oversize» (нешта такога памеру) [7]. У беларускай мове «аверсайз» таксама функцыюе і як прыметнік («большы памерам»): *Уладальнікам твараў квадратнай або прастакутнай формы пасуюць круглыя, авальныя акуляры, акуляры аверсайз або «авіятары»* (Zviazda.by. 2023. 10 чэрвеня), і як назоўнік («стыль, трэнд насіць рэчы, большыя памерам»): *Так, вы не памыліліся, гэта пра аверсайз. Шчыра кажучы, трэнд прапісаўся ў нашай паўсядзённасці настолькі даўно, што перастаў быць ультрамодным* (Zviazda.by. 2023. 11 сакавіка). Такім чынам, пры адаптацыі ў семантычнай структуры запазычання з'явіўся новы кампанент «стыль, трэнд», акрамя таго, значэнне назоўніка *oversize* «нешта большага памеру» звязілася да «адзенне, аксесуары большыя памерам, чым звычайна».

У англійскай мове *underground* абазначае «any avant-garde, experimental, or subversive movement in popular art, films, music, etc.» (любы авангардны, эксперыментальны або падрыўны рух у папулярным мастацтве, кіно, музыцы і г. д.) [7]. Кампанент *avant-garde* (авангард) уваходзіць у структуру значэння слова *underground*. У беларускай мове паняцці «авангард» і «андэграўнд» супрацьпастаўляюцца: *У нас нават з'явіўся тэрмін для абазначэння гэтага часу – аванграўнд. Авангард і андэграўнд у адным флаконе. Яго прыдумала наша супрацоўніца Вольга Міронава, і мастацтвазнаўцы проста ў захапленні, таму што мы не супярэчым савецкаму мастацтву і веданню, а*

аванграўнд – гэта ж абсалютна наша, цалкам беларускае паняцце (Zviazda.by. 2021. 4 лістапада). У «Слоўніку новых слоў беларускай мовы» «андэграўнд» вызначаецца як ‘кірунак мастацтва, які не прымаецца афіцыйнай ідэалогіяй і развіваецца ў падпольных умовах’ [5, с. 40]. Такім чынам, калі ў англійскай мове ў структуру значэння прататыпа *under-ground* уваходзяць кампаненты ‘*avant-garde*’ (авангардавы), ‘*experimental*’ (эксперыментальны), ‘*subversive*’ (падрыўны, рэвалюцыйны), у структуру значэння слова «андэграўнд» уваходзяць кампаненты ‘неафіцыйны’, ‘падпольны’: *У 2000-я розніца паміж афіцыйным і неафіцыйным мастацтвам была вельмі вялікая, сёння такой прорыву ўжо няма, ты можаш рабіць што заўгодна і, калі ёсць сродкі, выстаўляцца з чым заўгодна. А тады андэграўнд моцна вылучаўся і Тахелес падтрымліваў менавіта неафіцыйных мастакоў* (Zviazda.by. 2019. 17 жніўня).

Прататып *quest* у англійскай мове мае значэнне ‘*a long search for something that is difficult to find, or an attempt to achieve something difficult*’ (доўгі пошук таго, што цяжка знайсці, або спроба дасягнуць чагосьці складанага) [6]. У беларускай мове слова «квэст» шырока ўжываецца ў значэнні ‘прыгодніцкая гульня, гульня, звязаная з выкананнем пэўных заданняў’: *Для дзяцей арганізатары падрыхтавалі квэст і атракцыёны ў духу сярэднявечча* (Zviazda.by. 2023. 25 ліпеня). *У межах мерапрыемства пройдуць інтэлектуальны квэст «Купалаўскі квэст», выразнае чытанне вершаў «Купалаўскі радок», паэтычнае графіці на асфальце «Янка Купала. Верш за вершам», палянка-малюнак «Параць-кветка», крыжаванка «Песняры роднай мовы»* (Zviazda.by. 2023. 7 ліпеня).

Структура лексічнага значэння некаторых запазычаных слоў супадае са структурай лексічнага значэння прататыпаў у мове-донары. Так, слова *account* у англійскай мове з’яўляецца полісемантычным: у слоўніку Merriam-Webster (ЗША) зафіксавана значэнне ‘*an arrangement in which a person uses the Internet or email services of a particular company*’ (пагадненне, у межах якога асоба выкарыстоўвае інтэрнэт-паслугі пэўнай кампаніі) [8]. У беларускай мове «акаўнт» мае на ўвазе ‘ўліковы запіс, неаб-

ходны для ідэнтыфікацыі карыстальніка і дазволу карыстацца сэрвісам’: *Калі чалавек рэгіструецца ў праграме кар’ернагавай кампаніі, ён мусіць прымацаваць пералік дакументаў, сярод якіх – пасведчанне кіроўцы. Праз нейкі час менеджар кампаніі, які правярыў дакументы, вырашае, ці актываваць акаўнт заяўніка* (Zviazda.by. 2023. 28 красавіка). *У Беларускай тэніснай федэрацыі, якая мае старонкі ва ўсіх сацыяльных сетках, з’явіцца акаўнт у TikTok?* (Zviazda.by. 2022. 11 снежня). Структуры карэлятаў падобныя: ‘пагадненне, рэгістрацыя’ – ‘для таго, каб карыстацца сэрвісам, паслугай’.

У англійскай мове *bitcoin* абазначае ‘*digital currency used as a means of payment on the internet*’ (лічбавая валюта, якая выкарыстоўваецца ў якасці аплатнага сродку ў Інтэрнэце) [7]. У беларускай мове «біткоін» мае значэнне ‘лічбавая валюта, якая была створана для анлайн-разлікаў’: *Цікавасць да новай плацежнай сістэмы выйшла за межы лакальных ІТ-супольнасцяў пасля поспеху біткоіна (BTC). Неўзабаве ў стваральніка біткоіна з’явіліся паслядоўнікі, якія захацелі паўтарыць поспех біткоіна* (Zviazda.by. 2021. 4 снежня). *Харызматычны і папулярны 40-гадовы прэзідэнт Сальвадора Наіб Букеле, які ініцыяваў прыняцце закона аб біткоіне, сцвярджае, што гэтая мера падштурхне эканамічны рост і зробіць прасцейшым і таннейшым перавод на радзіму сродкаў, якія зарабляюць сальвадорцы за мяжой* (Zviazda.by. 2021. 12 верасня). Такім чынам, структура значэння карэлятаў можа быць прадстаўлена як ‘лічбавая валюта’ (архісема) – ‘для разлікаў у Інтэрнэце’ (дыферэнцыйная сема).

У англійскай мове слова *body* з’яўляецца полісемантычным. Адзін з лексіка-семантычных варыянтаў абазначае ‘*a woman’s close-fitting one-piece garment for the torso*’ (жаночае сцэльнае адзенне да тулава, якое аблягае цела) [7]. У «Слоўніку новых слоў беларускай мовы» «бодзі» мае дэфініцыю ‘сцэльнаскароеная жаночая бялізна, якая аблягае цела і мае выгляд адзінага комплекта, накіраванага купальніка» [5, с. 79]. Параўнаем структуру значэння: *body* – ‘жаночае адзенне’ – ‘сцэльнае’ – ‘аблягае цела’; *бодзі* – ‘жаночае адзенне’ – ‘бялізна’ – ‘сцэльнаскароенае’ – ‘аблягае цела’; такім чынам, гэтыя адзінкі адрозніваюцца кампа-

нентам 'бялізна'. Але ў сучасных беларускамоўных кантэкстах знаходзім выпадкі ўжывання «бодзі» ў значэнні 'жаночае адзенне' (без кампанента 'бялізна'): *Калі вельмі хочацца надзець шырокі верх пад такія вось шырокі ніз – хай гэта будзе кашуля, пінжак ці талстоўка на маланцы, надзетыя на топ або бодзі і расшпіленыя* (Zviazda.by. 2022. 22 кастрычніка).

Прататып browser у англійскай мове абазначае 'a computer program that makes it possible for you to read information on the internet' (камп'ютарная праграма, якая дае магчымасць чытаць інфармацыю ў Інтэрнэце) [6]. «Слоўнік новых слоў беларускай мовы» дае наступную дэфініцыю слову «браўзер»: «У інфарматыцы: сістэмная камп'ютарная праграма, прызначаная для навігацыі па сетцы Інтэрнэт і прагляду сайтаў» [5, с. 82]. Структуры карэлятаў падобныя: 'камп'ютарная праграма' (архісема) – 'каб чытаць інфармацыю, праглядаць сайты ў Інтэрнэце' (дыферэнцыйная сема).

Выпадкі пашырэння семантычнага аб'ёму з'яўляюцца менш частотнымі, чым звужэння ці захавання семантычнага аб'ёму. Напрыклад, слова remake абазначае 'a film that has the same story, and often the same title, as a film that was made earlier' (рымейк – гэта фільм, які мае тую ж гісторыю і часта такую ж назву, што і фільм, зняты раней) [7]. У беларускай мове значэнне слова «рымейк/рымэйк/рэмейк» пашыраецца і ўключае не толькі кампанент 'фільм', але і кампаненты 'літаратурны твор', 'музычны твор', 'твор мастацтва', 'спектакль': *А сучасны фільм «Мама і мядзведзь» – няўжо такія самы рымейк? Там таксама ж два героі, таксама адзін аднаго даймаюць* (Zviazda.by. 2021. 13 снежня). *У 2008 г. амерыканскі мастак Сэндоу Бірк напісаў «Вызваленне Багдада. 1991 г.», што па кампазіцыі вельмі нагадвае работу Валянціна Волкава. Але гэты своеасаблівы рымэйк яшчэ больш павялічвае значнасць арыгінала* (Zviazda.by. 2018. 10 ліпеня). *Наогул, рэмейк – слова англійскае і ў перакладзе гучыць як «перарацоўка». Ёсць рэ-мейкі кінематаграфічныя (фільмы), драма-тычныя (спектаклі), музычныя, але нас у першую чаргу цікавяць літаратурныя* (Zviazda.by 2015. 6 студзеня).

Асобна трэба адзначыць выпадкі, калі запазычваюцца некалькі лексіка-семантыч-

ных варыянтаў полісемантычнага слова. Так, слова boom мае наступныя значэнні: 'a period of sudden economic growth, especially one that results in a lot of money being made' (перыяд раптоўнага эканамічнага росту, асабліва той, які прыводзіць да заробку вялікіх грошай); 'an increase in something, or a time when something becomes more popular' (павелічэнне чагосьці, або час, калі нешта становіцца больш папулярным) [6]. У беларускай мове «бум» ужываецца ў значэннях, якія суадносяцца з вышэй-згаданымі значэннямі англійскага прататыпа: 'перыяд хуткага эканамічнага росту': *У даследаванні Нотыга згадваецца шэраг эканомік сярэдніх памераў, у т. л. Паўднёвай Карэі, Аўстраліі і Канады. У іх бум на рынку нерухомасці* (Zviazda.by. 2022. 15 жніўня); 'хуткая папулярнасць': *Але хутка хобі, якое атрымала назву скарбаішукальніцтва і бум якога пачаўся за мяжой з 1970-х гг., перарасло ў прафесійную справу, бо члены клуба сталі разумець, што прыборны пошук як такі – знайшоў, адкапаў – павярхоўны: галоўнае тут – судакрананне з гісторыяй* (Zviazda.by. 2022. 23 снежня).

Слова grooming азначаецца як 'the act of cleaning an animal, often by brushing its fur' (чыстка жывёлы, часта расчэсваннем яе поўсці); 'the criminal activity of becoming friends with a child in order to try to persuade the child to have a sexual relationship' (злачынная дзейнасць, якая заключаецца ў сяброўстве з дзіцём з мэтай схілення да сексуальных адносін) [6]. У беларускага карэлята «грумінг» значэнні суадносяцца з вышэйзгаданымі: 'комплекс гігіенічных працэдур для жывёл': *Тое, што пароду ангорскіх коз, таксама як і авечак, выводзілі дзеля атрымання поўсці, адбілася і на вонкавым абліччы Барыса. На жаль, прафесійных стрыгаль у нас у краіне няма, таму «грумінг» яму робяць саматугам* (Zviazda.by. 2022. 4 верасня); 'наладжванне добрых адносін з непаўналетнімі з мэтай спакушэння': *Крымінальную адказнасць за грумінг і распусныя дзеянні ў адносінах да дзяцей прапануецца ўзмацніць* (Zviazda.by. 2022. 14 ліпеня).

Заклучэнне

Такім чынам, семантычная адаптацыя іншамовных адзінак у большасці выпадкаў мае індывідуальны характар. Для дастат-

кова вялікай колькасці запазычанняў з англійскай мовы характэрна звужэнне семантычнага аб'ёму (*айдэнтэтыка, ангрэйд, баніць, банкінг*). Структуры значэння з'яўляюцца дастаткова стабільнымі, але ў той жа час і няўстойлівымі, што вядзе да семантычных зрухаў (*аверсайз, андэграўнд, квэст*). Частка запазычанняў захоўваюць

свой семантычны аб'ём (*акаўнт, біткоін, бодзі, браўзер*). Сустрэкаюцца і асобныя выпадкі пашырэння семантычнага аб'ёму (*рымейк*). Акрамя вышэйпералічаных варыянтаў, існуе магчымасць запазычання некалькіх лексіка-семантычных варыянтаў іншамоўнага слова (*бум, грумінг*).

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. Габдреева, Н. В. Иноязычная лексика в русском языке новейшего периода : монография / Н. В. Габдреева, А. В. Агеева, А. Р. Тимиргалеева. – М. : ФЛИНТА : Наука, 2013. – 328 с.
2. Гринев, С. В. Терминологические заимствования: краткий обзор современного состояния вопроса / С. В. Гринев // Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов / Д. С. Лотте. – М., 1982. – С. 108–135.
3. Никитин, М. В. Лексическое значение слова (структура и комбинаторика) : учеб. пособие для пед. вузов по специальности «Иностр. яз.» / М. В. Никитин. – М. : Высш. шк., 1983. – 127 с.
4. Тимиргалеева, А. Р. Иноязычная лексика немецкого происхождения в русском языке новейшего периода : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / А. Р. Тимиргалеева. – Казань, 2006. – 25 с.
5. Уласевіч, В. І. Слоўнік новых слоў беларускай мовы / В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгулевіч. – Мінск : ТетраСистемс, 2009. – 488 с.
6. Cambridge dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.dictionary.cambridge.org>. – Date of access: 06.08.2023.
7. Collins dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>. – Date of access: 29.07.2023.
8. Merriam-Webster dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.merriam-webster.com>. – Date of access: 05.08.2023.

REFERENCES

1. Gabdriejeva, N. V. Inojazychnaja lieksika v russkom jazykie noviejshego pierioda : monografija / N. V. Gabdriejeva, A. V. Agiejeva, A. R. Timirgaliejeva. – M. : FLINTA : Nauka, 2013. – 328 s.
2. Griniov, S. V. Tierminologichieskije zaimstvovanija: kratkij obzor sovriemiennogo sostojanija voprosa / S. V. Griniov // Voprosy zaimstvovanija i uporiadochienija inojazychnykh tierminov i tierminoelientov / D. S. Lotte. – M., 1982. – S. 108–135.
3. Nikitin, M. V. Lieksichieskoje znachienije slova (struktura i kombinatorika) : uchieb. posobije dlja pied. vuzov po spicial'nosti «Inostr. jaz.» / M. V. Nikitin. – M. : Vyssh. shk., 1983. – 127 s.
4. Timirgaliejeva, A. R. Inojazychnaja lieksika niemieckogo proiskhozhdenija v russkom jazyke noviejshego pierioda : avtorief. dis. ... kand. filol. nauk : 10.02.20 / A. R. Timirgaliejeva. – Kazan', 2006. – 25 s.
5. Ulasievich, V. I. Slounik novykh slou bielaruskaj movy / V. I. Ulasievich, N. M. Dauhulievich. – Minsk : TetraSistems, 2009. – 488 s.
6. Cambridge dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.dictionary.cambridge.org>. – Date of access: 06.08.2023.
7. Collins dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english>. – Date of access: 29.07.2023.
8. Merriam-Webster dictionary [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.merriam-webster.com>. – Date of access: 05.08.2023.

Рукапіс паступіў у рэдакцыю 05.07.2023